

NA-Zomerpuzzel 2025

Vraag 1



Een bijzonder reislustige fotografe maakt deze foto in 1859. Tijdens haar leven schrijft zij vele brieven, waarvan er een aantal bij het Nationaal Archief te vinden zijn. Dit zijn brieven die zij uitwisselt met familieleden, onder wie haar nichtje Henriëtte.

Hoe heette dit nichtje voluit en met welke naam ondertekende ze haar brieven?

Het antwoord is te vinden in het archief van de familie van Henriëtte's echtgenoot.

Vraag 2

In september 1752 wordt Jacob Jansen uit Langesont ernstig ziek. Hij is op dat moment schiemanmaat op het schip Pasgeld, dat heen en weer vaart tussen Middelburg en Batavia. Hij laat aan boord zijn testament opmaken door de kapitein-luitenant van het schip. Daarin laat hij drie gulden na aan de gereformeerde Nederduitse armen in Middelburg.

Al zijn overige bezittingen, zoals zijn kisten, laat hij na aan de bootman van het schip Pasgeld. Wat is de naam van de bootman en waar komt hij vandaan?

Vraag 3

Tijdens de bezetting van Nederland in de Tweede Wereldoorlog reizen ruim 2000 zogeheten Engelandvaarders vanuit bezet Europa naar Engeland. Daar sluiten zij zich aan bij de geallieerde strijdkrachten. De meest bekende verhalen zijn die van mannen die deze reis maken, zoals te zien is in de musical en film Soldaat van Oranje. Maar er zijn ook vrouwen die met gevaar voor eigen leven Engeland bereiken, zoals de onlangs overleden Ellis. Zij vertrekt in april 1943 en reist dwars door Frankrijk en Spanje naar Portugal, vanaf waar ze de oversteek naar Engeland maakt.

In Portugal schrijft ze een kort verslag van haar reis, waarin onder andere staat op de avond van welke dag zij, te voet, de Pyreneeën is overgestoken. Welke dag was dat?

Vraag 4



Tot de collectie van het Nationaal Archief behoort ook een atlas van Johan Blaeu. Deze Atlas Maior bestaat uit meerdere delen. Zoek de atlas, die geheel gedigitaliseerd is, op www.nationaalarchief.nl en zoek bovenstaande afbeelding.

Op de eerstvolgende kaart staat een Engelse kolonie afgebeeld. Dit gebied is nu een Amerikaanse staat. Onder welke naam kennen we deze staat?

Vraag 5

Tussen 1831 en 1872 ronselt het Nederlandse leger zo'n 3000 soldaten in en rond het huidige Ghana om in toenmalig Nederlands-Indië te gaan vechten. Officieel gaan deze mannen vrijwillig, maar in werkelijkheid zijn velen van hen als horige of krijgsgevangene gekocht van de koning van Ashanti. Het bedrag daarvoor moeten ze terugbetalen uit hun soldij.

Hun namen worden geregistreerd in speciale boeken in het werfdepot van het Nederlandse fort op de kust van Ghana. Daarin wordt ook genoteerd welk stamboeknummer ze krijgen en wanneer en met welk schip ze naar Java reizen. De eerste rekruten mogen hun eigen naam houden. Later krijgen veel van de mannen een andere naam omdat hun Nederlandse commandant hun Afrikaanse namen 'verwarrend' vindt. Die nieuwe namen zijn vaak weinig respectvol. Hun ware namen zijn niet in het archief bewaard gebleven en nooit meer te achterhalen.

De mannen met de stamboeknummers 144, 145 en 146, kregen de namen Othello, Cezar en Apollo.

1. Aan boord van welk schip reisden deze drie mannen naar Java?

2. Waar en op welke datum overleed Apollo?

Vraag 6

Wie zijn de ouders van het op 5 januari 1686 in Rijswijk gedoopte buitenechtelijke kind Joannes?

Vraag 7

In 1897 raken de directies van het Rijksmuseum in Amsterdam en van het Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis verwikkeld in een onderkoelde, doch verhitte correspondentie over nieuwe kostuums voor conciërges en (hoofd)opzichters. Een conciërge van het Mauritshuis heeft in maart met enige voorkennis zijn mond voorbij gepraat tegen zijn collega's bij het Rijksmuseum. Hierover is de directeur van het Rijksmuseum zeer ontstemd. Vervolgens is er in juni gedoe over het sturen van een voorbeeld van de gouden tressen die bij het kostuum horen. En wanneer de directie van het Mauritshuis in juli informeert hoe lang het nog gaat duren voordat de nieuwe kostuums zullen arriveren, krijgen ze te horen dat ze eerst de oude kostuums maar moeten opknappen. Van Riemsdijk, de directeur van het Rijksmuseum, laat in die laatste brief weten dat hij dat zelf al heeft laten doen. Zijn mensen zien er nu, op een paar mensen na, weer 'betrekkelijk netjes uit'

Met welk woord duidt hij de medewerkers aan die er niet netjes uitzien?

Vraag 8

Halverwege de 17e eeuw maakt een landmeter met de voornaam Cornelis een kaart van het meest noordoostelijke stuk van Nederland. In dit gebied, rondom Midwolda, verdienden mensen hun geld voornamelijk door veenwinning en dat is op de kaart goed te zien. Het gebied is verdeeld in duidelijk afgebakende en genummerde kavels.

1. Wat was de achternaam van landmeter Cornelis?

2. Wie was, op het moment dat de kaart werd gemaakt, de eigenaar van het kavel met nummer 72?

Vraag 9

In het archief van het Rijksvastgoedbedrijf worden de tekeningen bewaard van bijna alle rijksgebouwen die ooit gebouwd of verbouwd zijn. Maar ook van gebouwen die nooit van de grond komen. Zo worden er in 1890 bouwtekeningen gemaakt voor een nieuw gebouw voor (de voorloper van) het Nationaal Archief. Dat pand is nooit gebouwd.

1. Aan welke weg zou dit archiefgebouw verrijzen?

2. Hoe heette de villa die naast het terrein gesitueerd was?

Let op: in bijna dezelfde periode werden ook tekeningen gemaakt voor een archiefgebouw dat wel werd gerealiseerd en dat aan het begin van de 20e eeuw werd geopend.

Naam / Teamnaam

Veel succes!

Stuur dit formulier met je antwoorden
uiterlijk **31 augustus** naar
NAzomerpuzzel@nationaalarchief.nl